

Al-Agha Cintia Asoum:

AZ ILLEGÁLIS HALÁSZAT ÉS A KALÓZKODÁS KAPCSOLATA SZOMÁLIÁBAN

ÖSSZEFOGLALÓ: A kalózkodás kimondottan jövedelmező ágazatnak bizonyult Szomália partjainál, annál is inkább, mivel éves szinten megközelítőleg 8 milliárd dolláros bevételt termel. A jelenség az elmúlt években komoly biztonságpolitikai kockázattá vált. A kalózkodás felszámolására számos nemzetközi erőfeszítés történt, ezek egyike az Európai Unió haditengerészeti erőinek (EU NAVFOR¹) Atalanta művelete. A szerző tanulmányában elemzi a szomáliai halászközösségek álláspontját, és igyekszik rávilágítani arra, hogy a kalózkodás miért és mi ellen küzdenek, hogy vajon felvirágoztatható-e az egyébként nyersanyagban potenciálisan gazdag halászati ipar, illetve a kalózkodás felszámolása (avagy megszűnése) esetén hogyan valósítható meg a kalózkodás reintegrálása a társadalomba.

KULCSSZAVAK: Szomália, EU NAVFOR Atalanta, kalózkodás, illegális, bejelentetlen és szabályozatlan halászat

BEVEZETŐ

Szomália napjainkban gyakran emlegetett ország a nemzetközi biztonságpolitikában. Többek között azért is, mert évek óta az élen szerepel – jelenleg az ötödik – a világ legveszélyesebb országainak sorában.² A labilis államban az al-Shabaab iszlamista terrorszervezet működésén túl a környezeti problémák (mint például a szélsőséges időjárás vagy a nagyarányú környezetszennyezés) és a kalózkodás is kiemelt problémát jelentenek. A szomáliai biztonságpolitika kérdéskörének komplexitása a jelenlegi tendenciák során egyre szerteágazóbb fenyegetésekkel nehezíti a lakosság és a nemzetközi közösség tevékenységét. Ennek ugyan csupán kis szelete a szomáliai vizeken folytatott halászat felügyelete és a kalózkodás felszámolása, a probléma súlya azonban nem elhanyagolható. Már csak azért sem, mert – mint azt a jelen elemzés is bizonyítja – a halászat és a kalózkodás több, nemzetközi szintre is kiterjedő egyéb biztonsági kockázattal is szorosan összefügg.

A kalózkodás módszerei eltérőek lehetnek, kegyetlenségük – a nagyobb zsákmány reményében – akár a külföldi halászhajók és az azokon dolgozók túsul ejtését is legitímálhatja.

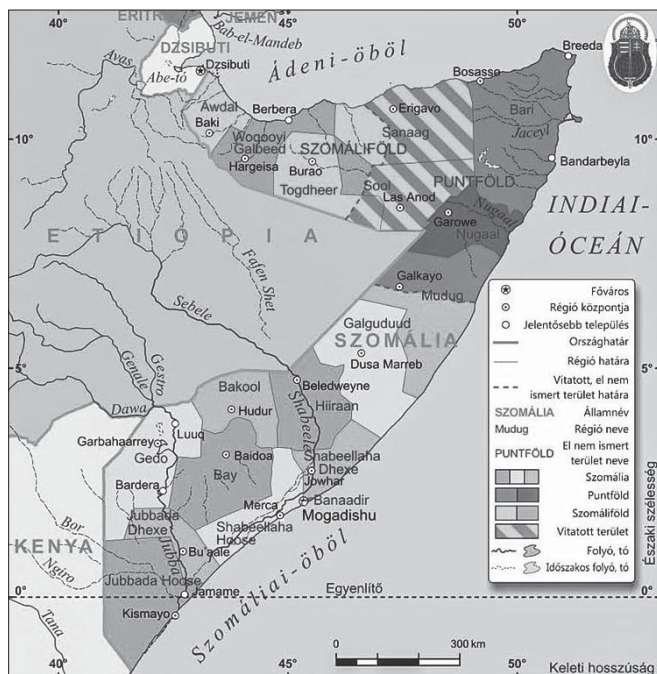
¹ European Union Naval Force.

² 2016 Global Peace Index. Institute for Economics and Peace. 11. http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI%202016%20Report_2.pdf (Letöltés időpontja: 2016. 09. 16.)

A SZOMÁLI HALÁSZATRÓL ÁLTALÁNOSÁGBAN

Szomália természeti adottságai, halállománya, a helyi halászat helyzete

Szomália azok közé a szerencsés afrikai országok közé tartozik, amelyeknek viszonylag hosszú, tagolt tengerpartjuk van. Északon az Adeni-öböl, délkeleten pedig az Indiai-óceán partvidéke rendelkezik stratégiai kereskedelmi csomópontokkal a térségben. Bár összességében ezek a területek ritkán lakottak, a különböző közigazgatási egységek nagyvárosainak többsége a part mentén helyezkedik el: Szomáliföld esetében Berbera, Puntföldön Bosaso, Breda és Bandarbeyla, Szomáliában pedig a főváros, Mogadishu, illetve Kismayo és Merca.

1. ábra Szomália közigazgatási egységei

Forrás: Kiss Álmos Péter – Besenyő János – Resperger István: Országismertető – Szomália. 2., bővített kiadás, 67.

A Szomáliához tartozó vizekben nagyon változatos a halállomány, és egyéb tengeri élőlények is megtalálhatóak. Szinte mindennapos fogásnak számít többek között a tonhal, a homár, a cápa, a hering és a csattogóhal.³ Mindezek ellenére a lakosság körében nem túl népszerű a halétel: 1990-es adatok szerint az átlagos szomáliai lakos fehérjefogyasztásának csak mintegy 2%-át biztosítja a halfogyasztás.⁴ Ennek leginkább az az oka, hogy a szomáliai törzsek többsége állattartó nomád életmódot folytat.

³ Sarah M. Glaser: Securing Somali Fisheries. One Earth Future Foundation, 2015, 8. <http://securefisheries.org/sites/default/files/SecuringSomaliFisheries-FullReport.pdf> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 19.)

⁴ Kiss Álmos Péter – Besenyő János – Resperger István: Országismertető – Szomália. 2., bővített kiadás. A HVK Tudományos Kutatóhely és az MH Geoinformációs Szolgálat kiadványa, 2014, 122. <http://mek.oszk.hu/12900/12980/> (Letöltés időpontja: 2016. 12. 18.)

A szomáliai gazdaság alapvetően a primer szektor (mezőgazdaság, állattenyésztés) túlsúlyára épül,⁵ a halászat (amely ugyan szintén primer gazdasági ágazat) csupán kiegészítő szerepet tölt be, így ez a tevékenység a GDP-nek mindössze 1%-át hozza létre.⁶ Az alacsony arány betudható egyrészt a kis falusi népsűrűségnek (a többség nagyvárosokban talál munkát), másrészt pedig a főleg külföldi illegális, bejelentetlen és szabályozatlan (IUU⁷-) halászatnak, amely nagymértékben kiszorítja a helyi halászokat a vizekről. A szomáliai halászok többsége, látva a nemzetközi befolyást és a helyi vizek nagyarányú lehalászását, megélhetését feltéve illegális tevékenységbe kezdett: a kalózkodást választotta pénzkereseti lehetőségnek.

A külföldi halásztevékenység elterjedésének szakaszai

Az első idegen halászhajók a gyarmatosítás idejében jelentek meg a szomáliai partoknál. A térséget elfoglaló olaszok meghatározó tényezőként voltak jelen az Ádeni-öbölben; az olasz halászok elsősorban tonhalra, illetve a parti sekély vizekben található homárra helyezték a hangsúlyt. Az 1950-es évektől Ázsiában is egyre népszerűbb célpont lett Szomália partvidéke: először a japánok, majd az 1960-as évektől Tajvan halászhajói is felfedezték maguknak a halban gazdag területeket. Utánuk érkeztek a szovjetek, majd az 1980-as évektől kezdve a franciák és a spanyolok is megjelentek. A franciák jövetelét követően azonban változni kezdett a külföldi halászok hozzáállása: innentől kezdve mindinkább elmaradt a különböző megállapodások megkötése a helyi kormánnyal. Sem a franciák, sem pedig a térségben újonnan megjelenő szingapúri és görög halászhajók nem jelentették be a kormánynak a kihalászt halmennyiséget.

Az 1991-ben kirobbant polgárháború tovább rontotta a helyzetet, ugyanis a szimbolikusan fennmaradt államhatalom innentől kezdve képtelen volt bármilyen ellenőrzést gyakorolni a szomáliai vizeken, ahol bárki szabadon garázdálkodhatott. Az ezredforduló ismételt új szereplőket eredményezett a térségben: 2003-tól egyiptomi halászhajók, 2006-ban pedig – az olasz hajók helyére – koreaiak érkeztek. Ez a korszak azonban már erősen recesszívnek bizonyult, ugyanis 2005-re datálhatjuk a szervezett kalózkodás megjelenését.⁸

REAKCIÓ A TÉRSÉGBEN MEGJELENŐ KÜLFÖLDI HALÁSZOKRA: A KALÓZKODÁS

Kik a kalózkodók és hogyan harcolnak?

Az ENSZ Tengeri Törvények Egyezménye (UNCLOS⁹) szerint az alábbi cselekményeket tekinthetjük kalóztámadásnak:

- bármely törvényellenes erőszakos tett, emberek fogva tartása, bármilyenféle zsákmányszerzés, melyet magáncélokra követ el egy magántulajdonban levő hajó, vagy magántulajdonban levő repülőgép személyzete, vagy annak utasai ellen;
- a nyílt tengeren egy másik hajó vagy repülőgép ellen, vagy ilyen hajó vagy repülőgép utasai, vagy a fedélzeten levő tulajdon ellen irányuló tevékenység;

⁵ Uo. 108.

⁶ Uo. 122.

⁷ Irregular, Unreported and Unregulated – illegális, bejelentetlen és szabályozatlan.

⁸ Sarah M. Glaser: Securing Somali Fisheries. One Earth Future Foundation, 2015, 12–16.

⁹ United Nations Convention on the Law of the Sea.

- valamely állam felségvizein kívül levő hajó, repülőgép, személyek vagy tulajdon ellen irányuló tevékenység;
- bármilyen önkéntesen vállalt részvétel hajó vagy repülőgép üzemeltetésében olyan tények ismeretében, amelyek a hajót vagy a repülőgépet kalózhajóvá vagy kalózrepülőgéppé tesznek;
- bármely tevékenység, amely szándékosan segíti az előző bekezdésekben leírt tevékenységet.¹⁰

Szomália tekintetében a kalózok általában 20–35 év közötti volt halászok, akik Puntföldről, illetve Xarardheere és Hobyo régiókból származnak. Az országban körülbelül 1000 „hivatásos kalózról” beszélhetünk. A szomáliai viszonyokkal ellentétben a különböző törzsi-etnikai kötelekektől függetlenül működnek, ugyanakkor saját hierarchia-rendszert alakítottak ki a szervezetben belül. Eszerint osztják el például a későbbi zsákmányt is. Egy kalózbanda a helyi halászon túl általában szívesen alkalmazza az egykori törzsi milíciák tagjait, illetve azokat a szakembereket, akik megfelelően értenek a tervezéshez és a műszaki munkálatokhoz.

A kalózok felszerelése szegényes. Bár egyre gyakrabban használják a zsákmányul ejtett szállítóhajókat, általában 30 csomó sebességre képes motorcsónakokkal közlekednek, fegyverzetként pedig gépkarabélyokat, géppuskákat és kézi páncéltörő gránátvetőket használnak. Mindezen egyszerű felszerelések hatalmas erénye viszont a gyorsaság, szemben a túsul ejtendő hatalmas halászhajókkal. Ezekből az összetevőkből adódóan egy kalózbanda akár 15 perc alatt is sikeresen a fedélzetre juthat, eközben folyamatosan tűz alatt tarthatja a hajót, illetve személyzetét. A kalóztámadást elősegítő tényezők között említhető többek között az alacsony szabadoldal,¹¹ a kis sebesség és az alacsony személyzetlétszám.¹²

A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (International Maritime Organization) részletesen ismerteti azokat az eszközöket, módszereket, amelyekkel hatásosan lehet védekezni a kalóztámadások ellen.¹³ Ilyenek lehetnek például:

- a fedélzeten elhelyezett, áram alá helyezett szögesdrót háló;
- térfelügyelő kamera és különböző egyéb megfigyelőberendezések;
- a legénység lakótereinek ajtóira, ablakaira szerelt megfelelő zárrendszer;
- a fedélzeten elhelyezett vízágyú;
- riasztóberendezés;
- a kalózhajó közelkerülését megnehezítő manőverezési technika;
- meghatározott gyülekezési pontok és magaslatok a fedélzeten;
- fegyveres és fegyvertelen biztonsági őrök alkalmazása.

A kalózkodás előzményei

A modern kalózkodás Szomália vizein egészen az 1991-es polgárháborúig vezethető vissza. A Szíad Barre által vezetett kormány bukása után az egész térség anarchiába süllyedt, így

¹⁰ United Nations Convention on the Law of the Sea. Article 101. Definition of piracy. http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Besenyő János fordítása.)

¹¹ Szabadoldal: a víz és a fedélzet szintje között mér legkisebb távolság. <http://vmek.niif.hu/00100/00154/html/kresz/m1.htm> (Letöltés időpontja: 2016. 12. 18.)

¹² Besenyő János – Kiss Álmos Péter: Kelet-Afrika tengeri farkasai – a szomáliai kalózok fénykora. http://www.afrikatanulmányok.hu/application/essay/847_1.pdf (Letöltés időpontja: 2016. 09. 19.)

¹³ International Maritime Organization. Piracy and armed robbery against ships in waters off the coast of Somalia. London, Sept 2011, 23–40. <http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Documents/1339.pdf> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 19.)

állami módszerekkel innentől kezdve képtelenség lett volna ellenőrzés alatt tartani az IUU-halászatot és az arra reagáló kalózkodást.

A somáliai halászoknak a külföldi halászokkal kapcsolatos frusztrációja is körülbelül ekkor kezdett folyamatosan erősödni. Egyrészt a fent említett, polgárháborúból fakadó bizonytalanságból, másrészt pedig abból adódóan, hogy a térség különböző hadurai, illetve a közigazgatási egységként funkcionáló Puntföld vezetői inkább a külföldi halászokkal kötöttek szerződéseket, akik bizonyos pénzösszeg fejében szabadon halászhatnak az Ádeni-öbölben.

A szervezett kalózkodás előzményének tekinthető az az 1994-es incidens, amelynek során helyi halászok két SHIFCO-halászhajót¹⁴ térítették el, és azokat csak váltságdíj fejében voltak hajlandók visszaszolgáltatni eredeti tulajdonosuknak.¹⁵ A frusztrációt erősítette a 2004. december 26-i cunami is, amely szinte teljes hosszában megrongálta Szomália partjait. Az infrastruktúrában addig is igen szegényes halászfalvak romba dőltek, a gyakorlatilag nem működő állam pedig semmilyen segítséget nem tudott nyújtani a megélhetés nélkül maradt somáliai halászoknak.¹⁶

1. táblázat

A megtámadott hajó származási helye	A hajó típusa	Időpont	A váltságdíj összege
Ukrajna ¹	teherhajó	2005. 11. 26.	700 ezer USD
Dánia ²	teherhajó	2007. július	1 millió USD
Szaúd-Arábia ³	olajtanker	2008. 11. 13.	3 millió USD ⁴
Kína ⁵	szénzállító hajó	2009. 10. 19.	4 millió USD
Görögország ⁶	olajtanker	2010. 01. 18.	5,5–7 millió USD
Szingapúr ⁷	olajtanker	2011. 12. 03.	10 millió USD

Jelentősebb kalóztámadások 2005–2011 között. (Szerkesztette a szerző)

Források:

- ¹ Pirates Release Ukrainian Ship Seized Near Somalia. 27. November 2005. <http://www.rferl.org/content/article/1063280.htm> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)
- ² Somali pirates free Danish ship. <http://uk.reuters.com/article/uk-somalia-pirates-denmark-idUKL2248971620070822> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)
- ³ Xan Rice: Pirates anchor hijacked supertanker off Somalia coast. <https://www.theguardian.com/world/2008/nov/18/somalia-oil> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)
- ⁴ Jo Adetunji: Hijacked Saudi oil tanker Sirius Star on the move. <https://www.theguardian.com/world/2009/jan/09/somalia-pirates-supertanker-ransom> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)
- ⁵ Abdi Guled: Somali pirates say \$4 million ransom paid for coal ship. <http://www.reuters.com/article/us-somalia-piracy-china-idUSTRE5BQ0K420091227> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)
- ⁶ Abdi Guled – Abdi Sheikh: Somali pirates free oil tanker for record ransom. <http://www.reuters.com/article/us-somalia-piracy-idUSTRE60H3WB20100118> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)
- ⁷ Maureen Mudi: Kenya: Oil Tanker Hijacked By Pirates in April Now Released. <http://allafrica.com/stories/201112030215.html> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)

¹⁴ SHIFCO – Somali High-Seas Fishing Company: a nemzetközi vizeken folytatandó halászatra 1987-ben alakult közös olasz–szomáliai vállalat. <http://www.somaliaonline.com/community/topic/muunye-shifco/> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 03.)

¹⁵ Aaron S. Arky: Trading nets for guns the impact of illegal fishing on piracy in Somalia. Sept 2010, 12. http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/5115/10Sep_Arky.pdf?sequence=1 (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)

¹⁶ David Sim: Indian Ocean 2004 tsunami: Incredible then and now photos from December 26 disaster. 2014. <http://www.ibtimes.co.uk/indian-ocean-2004-tsunami-incredible-then-now-photos-december-26-disaster-1479618> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)

A stratégiai fontosságú Ádeni-öbölben az első szervezett kalóztámadás 2005-ben következett be, innentől kezdve a támadások gyakorisága és a kalózok „hatótávolsága” India irányába 2011-ig lényegében folyamatosan növekedett. Ezt a tendenciát csak a 2006-ban megalakult ún. Iszlám Bíróságok Szövetségének sikerült időlegesen fékeznie: a szervezetnek a saríán alapuló szigorú, már-már a középkori viszonylatokra emlékeztető törvénykezése a nemi erőszakon és a rabláson túl a kalózkodás szinte teljes megszűnését eredményezte abban a 2007 januárjáig terjedő rövid időszakban, amíg jelen volt az igazságszolgáltatásban.¹⁷

A kalózkodás 2011 után

2011 óta a különböző hírportálok folyamatosan arról cikkeznek, hogy a somáliai kalózkodás mértéke csökken. Míg 2011-ben az első kilenc hónapban 199 támadás történt, és közülük 25 volt sikeres, addig 2012 azonos időszakában már csak 77 támadásról beszélhetünk, és mindössze 14 eredményes eltérítés történt.¹⁸ Innentől kezdve viszonylag nyugodt idők köszöntöttek a környéken hajózókra. Az utolsó sikeres kalóztámadás 2012 májusában volt, amikor egy görög olajtankerért kértek a kalózok közel 15 millió dolláros váltságdíjat. Ez gyakorlatilag a legmagasabb pénzösszegnek számít, amit valaha egy hajóért elkértek.¹⁹

Lehetne azt gondolni, hogy a fentebb említett biztonsági intézkedések, illetve a nemzetközi szerepvállalás teljes mértékben gyógyírt ad a somáliai kalózkodás problematikájára, de a helyzet nem ilyen egyszerű. Az ilyesfajta válságkezelés nem garancia arra, hogy a fennálló helyzet valaha orvosolva lesz, hiszen a kérdéskört nem alapjaitól közelíti meg, azaz az ok-okozati összefüggésektől. Mint ahogy azt később is láthatjuk, bár a különböző nemzetközi összefogások igen hatékonyak a kalóztámadások felszámolásában, az emberek frusztrációja emelkedik, és ha valamennyi misszió véget ér, nem lehet megjósolni pontosan, hogy utána mi fog történni.

NEMZETKÖZI SZEREPVÁLLALÁS A KALÓZKODÁS FELSZÁMOLÁSA ÉRDEKÉBEN

Az Európai Unió szerepvállalása: Az EU NAVFOR Atalanta művelete

Az EU NAVFOR Atalanta művelete 2008 decemberében kezdődött, és többek között olasz, spanyol és holland csapatok monitorozzák Szomália vizeit.²⁰ Alapvető mandátumuk a megszorodott kalóztámadások megfékezése. Elgondolkodtatón azonban, hogy vajon mennyire szükséges vagy hasznos egy ilyen misszió a térségben. Bár Európa számára nemcsak hasznos, de szükséges is a beavatkozás Szomáliában – mivel az EU kereskedelme is érdekelt az Ádeni-öbölben folyó hajózás biztosításában –, de az érem másik oldalát is érdemes megvizsgálni,

¹⁷ Kiss Álmos Péter – Besenyő János – Resperger István: Országismertető – Szomália. 2., bővített kiadás, 56.

¹⁸ David Smith: Somali pirates hijacking fewer merchant ships. <https://www.theguardian.com/world/2012/oct/23/somali-piracy-declines> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)

¹⁹ No Somali pirate hijacking in nearly a year, says UN. <https://www.theguardian.com/world/2013/may/03/somali-pirate-hijacking> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 22.)

²⁰ Az Atalanta művelet Northwoodban települt parancsnokságán 2008–2011 között három magyar katona is szolgált. Lásd Csorna József zászlós: EU NAVFOR Szomália. In: Besenyő János: Magyar békefenntartók Afrikában. KNBSZ, Budapest, 2014, 454–465. <http://docplayer.hu/873356-Besenyo-janos-magyar-bekefenntartok-afrikaban.html> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 04.)

vagyis hogy a beavatkozás milyen reakciót vált ki, és összességében pozitív vagy inkább negatív hatással van-e a történésekre.

Az Atalanta tevékenységi körébe tartozik többek között a kalózkodás elleni harc, az Afrikai Unió szomáliai missziójának (AMISOM²¹), az EU kiképzőmissziójának (EU TM²²) és egyéb műveleteknek, mint például a NATO Ocean Shield, valamint a többnemzeti Combined Maritime Forces keretén belül működő – a kalózkodás elleni tevékenységre létrehozott – Combined Task Force 151 (CTF 151) támogatása. A művelet emellett részt vesz a Világélelmezési Program tengeri szállítmányainak védelmezésében, a működési területén lévő tengeri kereskedelmi útvonalak monitorozásában, a halászhajók védelmében, ehhez kapcsolódóan a halásztevékenységek folyamatos ellenőrzésében.²³

Bár napjainkra kiderült, hogy az Atalanta művelet az egyik legsikeresebb az összes közül a térségben, indulása nem aratott osztatlan sikert. A kezdetektől számított egy éven belül az Európai Parlament baloldali frakciójának képviselői, Sabine Lössing, Willy Meyer és Ilda Figueiredo kezdeményezésével indítványt nyújtottak be²⁴ a Tanács felé, miszerint az Atalanta művelet sikertelen, az EU beavatkozása nem indokolt, így a csapatokat minél hamarabb ki kellene vonni a térségből. Az indítvány nem szerzett többséget az Európai Parlamenten belül, és a művelet a későbbiekben sikeresnek bizonyult.

Az EU NAVFOR Atalanta kapacitásai

Az Atalanta műveletben nem csak az EU tagállamai vesznek/vehetnek részt. Norvégia már 2009-ben küldött egy hadihajót, míg Montenegró, Szerbia és Ukrajna törzstiszteket delegált, 2014-ben Ukrajna egy hadihajóval, míg Új-Zéland egy repülőgéppel vett részt a kalózkodás elleni harcban. Az állomány és a haditechnikai eszközök összetétele a gyakori váltások miatt sűrűn változik, az Indiai-óceán térségében pedig még a monszun időszaka is hatással van rá. A személyi állomány 1200 fő körül alakul, a főbb haditechnikát általában 4–6 hadihajó és 2–3 tengerészeti járőr- és felderítő-repülőgép képviseli. A hajókon helikopterek is vannak. 2017. január 4-én csak egy-egy spanyol hadihajó (Relámpago) és repülőgép (P-3M Orion) volt az EU NAVFOR Atalanta állományában.²⁵

Az EU NAVFOR Atalanta művelet költségeinek döntő többségét (a haditechnika üzemeltetése, az állomány fizetése, ellátása stb.) a részt vevő nemzetek állják. Az EU a művelet érdekében teljesített utazások, a művelet érdekében végzett számítástechnikai és kommunikációs fejlesztések, valamint az egészségügyi evakuálás költségeit téríti meg. Az EU 2016-ban ezekre 6,3 millió EUR összeget biztosított.²⁶

Az Atalanta művelet sikereit jellemzik az alábbi, 2017. január 4-i adatok:²⁷

- a Világélelmezési Program keretében tevékenykedő hajók közül addig 408 kapott védelmet és azok 1 293 425 tonna segélyszállítmányt (élelmiszert, gyógyszert stb.) juttattak el szomáliai kikötőkbe;

²¹ African Union Mission in Somalia.

²² European Union Training Mission.

²³ EU NAVFOR. <http://eunavfor.eu/mission/> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 26.)

²⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=B7-2009-0162&format=XML&language=HU> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 26.)

²⁵ <http://eunavfor.eu/deployed-units/surface-vessels/> és <http://eunavfor.eu/deployed-units/mpras/#news-tabs> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 04.)

²⁶ <http://eunavfor.eu/mission> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 04.)

²⁷ <http://eunavfor.eu/> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 04.)

- az AMISOM érdekében tevékenykedő hajók közül 138 kapott védelmet;
- az igazságszolgáltatásnak átadott 160 kalóz közül 145-öt elítéltek.

A Tanács 2016. november 28-án az EU NAVFOR mandátumát 2018 decemberéig meghosszabbította.²⁸

A fentebb említett műveleteken túl a NAVFOR Atalanta profiljába tartozik a somáliai vizeken folytatott halászat monitorozása, de ez már kérdéseket vethet fel. 2010-ben, az egyik legmozgalmasabb évben számtalan hír számolt be arról, hogy az EU erői megvédik a külföldi halászhajókat a kalóztámadásoktól. Több alkalommal előfordult az is, hogy nem uniós tagállamok – többek között Dél-Korea is²⁹ – felbérelték az EU tengeri képességeit különböző halászhajók védelmére, melyeket később kalózok elfoglaltak, de az Atalanta misszió erői felszabadították.

Véleményem szerint a halászati tevékenységek monitorozásába az IUU-halászat szűrésének is bele kellene tartoznia, de erről nem sok hír olvasható. Igaz, az utóbbi két évben az Atalanta egyre több akcióval támogatja a helyi halászokat, de szerintem ez érdemileg nem sokban járul hozzá az IUU-halászat felszámolásához, illetve a somáliai halászok érdekvédelméhez. Ezzel kapcsolatban a világ egyik legnagyobb nemzetközi hajózási szövetsége, a BIMCO³⁰ az EU NAVFOR-hoz fordult,³¹ hogy vegye ki a részét az IUU-halászat felszámolásában. A kérést azonban elutasították, mert az EU NAVFOR profiljába nem tartozik az ilyesfajta tevékenység.

Az Amerikai Egyesült Államok szerepvállalása – a Combined Task Force 151

A kimondottan Szomália felségvizeire koncentráló három misszió közül az amerikai szerepvállalás kronológiai sorrendben a másodikban, a már korábban említett CTF 151 misszióban jelenik meg. A CTF 151 a Combined Maritime Forces (CMF) egyik, főképpen a kalózkodással foglalkozó eleme 2009 januárja óta működik.³²

A misszió összetétele állandóan változik, általában 4–6 hajóból áll, köztük mindig van egy az amerikai 5. Flotta állományából. 2017 elején a CTF 151 pakisztáni parancsnokság alatt működött, előtte Dél-Korea volt a vezető nemzet.

A NATO szerepvállalása – Ocean Shield művelet

Időrendi sorrendben a NATO szerepvállalása az utolsó Szomália vizein. A 2009 augusztusában megkezdődött misszió is elsősorban az Ádeni-öbölben és az Indiai-óceánon problémát okozó kalózkodás ellen lépett fel, illetve kulcsfontosságú szerepet játszott a helyi kormány tengervédelmi képességeinek a fejlesztésében. A többi külföldi szerepvállalóval összefogva az Ocean Shield művelet is kivette részét az ún. „nemzetközileg javasolt áthaladási folyosó”

²⁸ <http://eunavfor.eu/mission> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 04.)

²⁹ EUNAVFOR warship FNS POHJANMAA assists released fishing vessel. <http://eunavfor.eu/eunavfor-warship-fns-pohjanmaa-assists-released-fishing-vessel/> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 26.)

³⁰ Baltic and International Maritime Council.

³¹ Ahmed Ali: Somalia: Who is protecting Somalia's fishermen? <https://horseedmedia.net/2016/01/05/who-is-protecting-somalias-fishermen/> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 26.)

³² CTF 151: Counter-piracy. <https://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 26.)

védelmében, ahol általában a humanitárius segélyt szállító vagy kereskedelmi hajók közlekednek, valamint a „csoportos áthaladási rendszer” ellenőrzésében is.³³ Mivel a kalózkodás a térségben jelentősen visszaesett, ezért 2015 elejétől csak egy NATO-hajó vett részt a tevékenységben, míg végül 2016. december 15-ével a NATO befejezettnek nyilvánította a műveletet.³⁴

A KALÓZKODÁS ÉS AZ IUU-HALÁSZAT KAPCSOLATA

Mikor egy külső erő befolyásolni vagy kizsákmányolni próbál egy adott területet – mint azt történelmi ismereteinkből világosan láthatjuk –, az ott élő népek egy idő után valamilyen formában kölcsönhatásba lépnek azzal, legyen az alkalmazkodás, forradalom vagy partizánharc. A kalózkodást voltaképpen hasonló mechanizmusok generálták, hiszen mint az előzőekből megtudhattuk, a jelenség drasztikus növekedését számos előzmény kísérte. Ilyen előzményként tekinthető az 1991-es polgárháború is, de mindinkább úgy gondolom, ha nem is közvetlen, de közvetett hatást mindenképp kiváltott a külföldi hajók kizsákmányoló halászata Szomália vizein.

Szomáliában elkezdődni látszik az a folyamat, melynek végére egy stabil és független kormány, államigazgatás és védelmi szektor lesz az országban, de ennek még csak a legelején járnak. Mivel a fentebb írt hiányosságok kiterjednek a parti őrség hiányára – bár ennek fejlesztésére komoly nemzetközi segítségnyújtásra van hajlandóság az EU NAVFOR Atalanta és az EU TM Somalia részéről –, és a halászatot ellenőrző szervek sem léteznek még, így jelenleg még nincs meg az állami beavatkozás lehetősége az IUU-halászat felszámolására. Ez sajnos vonatkozik a környezeti károk felszámolására és a szárazföldi terrorizmus megszüntetésére is.

Ami a fent említett három nemzetközi kezdeményezést illeti, úgy tűnhet, a tevékenységük sikeres és eredményes: négy éve gyakorlatilag nem volt kalóztámadás az Ádeni-öbölben. Felmerül azonban két probléma, melyek mellett nem lehet elmenni. Ezek az alábbiak:

- a tárgyalt műveletekből már csak kettő működik (az EU NAVFOR és a CTF 151), így gyengült a kalózokat elrettentő erő, ami kiválthatja a megmaradt kalózok újbóli akcióba lépését és veszélybe kerülhetnek a Világélelmezési Program segélyszállítmányai is;
- az IUU-halászat felszámolásához – mint korábban láttuk – a nemzetközi műveleteknek nincs megfelelő mandátumuk, bár képességük – ellentétben Szomáliával – lenne rá.

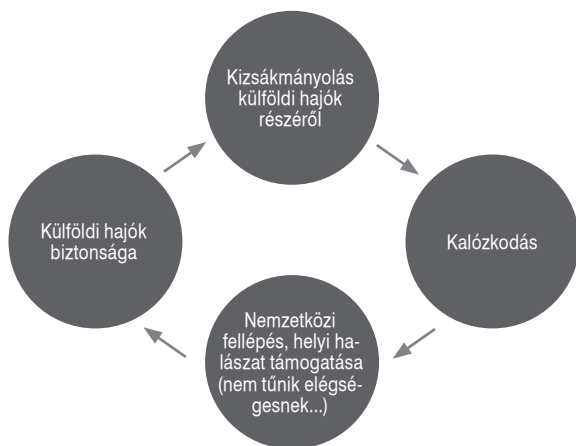
Ahogy azt láthatjuk, Szomália jelenleg igen nagy mértékben függ a külföldi katonai erőtől, hiszen egyik fő problémáját, a kalózkodást éppen ők tartják kordában. Másrészt pedig a nemzetközi erők – mandátumuknak megfelelően – védik a külföldi hajókat a kalózoktól, köztük azokat is, amelyek IUU-halászatot végez(het)nek. Ez pedig a kalózokat akcióra ösztönözheti.

³³ Operation Ocean Shield Factsheet. <http://www.mc.nato.int/missions/operation-ocean-shield.aspx> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 17.)

³⁴ http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48815.htm (Letöltés időpontja: 2017. 01. 17.)

Hipotézisemet, eddig felhasznált irodalmak segítségével, az alábbi tényekkel támasztom alá:

- a nemzetközi műveletek feladatkörének része a tengeri halászat ellenőrzése, ami leginkább a segítséget kérő, vagy már bajba jutott, döntő többségében külföldi hajók védelmezésében merül ki (bár vannak kezdeményezések arra, hogy kapcsolatot tartsanak³⁵ a helyi halászokkal, de véleményem szerint ez igen kevés);
- az Ocean Shield művelet leállításával nő az esélye annak, hogy a kalózkodás ismét veszélyessé teszi a hajózást a térségben, a külföldi teherhajók kerülni kényszerülhetnek, és a külföldi halászhajók is (köztük az IUU-halászatot végzők is) kevésbé fogják igénybe venni Szomália vizeit;
- ha kevesebb IUU-halászatot végző hajó tartózkodik a térségben és zsákmányolja ki a szomáliai vizeket, az akár a kalózkodás teljes eltűnéséhez vezethet.

2. ábra A nemzetközi fellépés lehetséges hatása a szomáli kalózkodásra (Szerkesztette a szerző)

A folyamatábra legfőbb tanulsága, hogy a nemzetközi fellépés a probléma gyökerének, azaz az IUU-halászatnak kimondottan kedvez, akarva-akaratlanul. Ezt a felismerést a helyi lakosok is észlelték, akik a Világélelmészeti Programra kifejtett kedvező hatás ellenére mindinkább szkeptikusan, esetleg ellenségesen tekintenek a külföldi szerepvállalásra. Ennek konkrét kifejtését az alábbiakban teszem meg.

A szomáliai emberek és a kormány álláspontja

Bár úgy tűnhet, hogy a szomáliai vizeken napjainkban megélni próbáló halászok üdvözlik a kalózkodás visszaszorulását, ez cseppet sincs így, sőt inkább védelmezőiknek tekintik a kalózkodókat, akik elűzik az illegális halászokat. Ez természetesen nem mindenkire vonatkozik, vannak olyanok is, akik a kalózkodást és az IUU-halászatot egyaránt elítélik. Való igaz, a problémakör ennél jóval árnyaltabb, de a mindennapi ember számára megélhetésének veszélyeztetése komoly traumával, agresszióval és akár radikális fellépéssel is járhat.

³⁵ Somali Fishermen Welcome Food and Water from Operation Atalanta's Italian Sailors. <http://eunavfor.eu/somali-fishermen-welcome-food-and-water-from-operation-atalantas-italian-sailors/> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

Számos interjú készült szómáliai halászokkal, akik a jelenlegi helyzet kapcsán úgy érzik, a következő tényezők mindinkább elkeserítik őket:

- az IUU-halászatot folytató külföldi hajók a térségben a helyi halászoknál megközelítőleg háromszor több halat fogtak, ami számokban azt jelenti, hogy a külföldi halászhajók – képességeik és kapacitásuk miatt – éves átlagban 132 ezer tonna, a helyiek pedig mindössze 44 ezer tonna halat zsákmányolnak a vizeken;
- mivel az IUU-halászatot folytatókat semmilyen szankció nem éri, ezért súlyos környezeti károkat okoznak az Ádeni-öbölben és az Indiai-óceánon, ami a halállomány folyamatos csökkenését eredményezi;
- az elfogott halászokat (az elmúlt 10 évben megközelítőleg 1200 főről beszélhetünk) gyakran külföldi börtönökben letöltendő, 30 évtől életfogytig terjedő szabadságvesztéssel sújtják, ami igen nehéz helyzetbe hozza az otthon maradt családot is;
- az IUU-halászok által termelt bevételektől Szomália lakossága, de mindinkább a kormány is elesik, holott ezeket a pénzeket a gazdaság beindítására és fejlesztésére lehetne költeni.^{36,37}

A lakosság frusztrációjából adódik az is, hogy sokan kimondottan ellenséges véleménnyel reagálnak minden külföldi jelenlétre:

„Ha a NATO jön, akkor mi megtámadjuk őket. [...] Őlni fogunk és minket is megölnék” – mondta az újságírónak Musa Mahamut, egy helyi halász Eyl-ből.³⁸

A legtöbb interjúból azonban világosan látszik, hogy a lakosságnak vannak ötletei, hogyan lehetne megoldani a kalózkodás, és ebből adódóan pedig a halászat problematikáját. Legtöbben azt szeretnék, hogy a 2014-ben megválasztott kormány tegyen erőteljes lépéseket az IUU-halászat felszámolásáért, a partok biztonságának megteremtéséért (ez a kalózkodásra is vonatkozik) és az élelmezésbiztonságért. Másrészről pedig szeretnék, hogy a külföldi erők ne csak a kalózkodás felszámolására fordítsák energiáikat, hanem segítsenek kialakítani egy jól működő ellenőrző rendszert, mellyel szankcionálni lehet az IUU-halászatot folytató külföldi államokat.

Szomália jelenlegi elnöke, Hassan Sheikh Mohamud markáns álláspontot foglalt el az IUU-halászat témájában: *„A halászat Szomália vizein nem lehet mindenki számára megengedett tevékenység. Nem lehet ez olyan térség, ahol a külföldi halászok kényük-kedvük szerint tönkretesznek az ökoszisztémát. Arra szólítom fel a nemzetközi közösséget, hogy kormányommal együttműködésben segítsenek felszámolni az IUU-halászatot.”*³⁹

A kormány és a nemzetközi közösség szerepvállalása az IUU-halászat felszámolása érdekében

Az ideiglenes kormányt felváltó Szomáli Szövetségi Köztársaság 2012-ben beiktatott elnöke, Hassan Sheikh Mohamud változásokat, haladást ígért Szomáliának. A Béke és Fejlődés Párt-

³⁶ Jessica Hatcher: Illegal overfishing and the return of Somalia's pirates. <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/10/illegal-overfishing-return-somalia-pirates-151006111159994.html> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

³⁷ Hamza Mohamed: The other side of Somalia's pirates. <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/02/side-somalia-pirates-150225112818517.html> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

³⁸ Catrina Steward: Somalia threatened by illegal fishermen after west chases away pirates. <https://www.theguardian.com/world/2015/oct/31/somalia-fishing-flotillas-pirates-comeback> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

³⁹ Hassan Sheikh Mohamud: How can we protect Somalia's fishing industry? <https://www.weforum.org/agenda/2015/10/how-can-we-protect-somalias-fishing-industry/> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

jából kiemelkedő politikus az előzőekben idézett írásában is világosan felvázolta álláspontját az IUU-halászattal, illetve a nemzetközi segítség iránti igényével kapcsolatban. Érdemi munkáját már 2013-ban is értékelte az Európai Unió, mert az Európai Parlament elnökénél, Martin Schulznál tett látogatását követően elkezdődött a folyamat, melyet a szomáliaiak már régóta vártak: az Unió nemcsak katonai, de gazdasági segítséget is felajánlott Szomáliának.⁴⁰

A 2014-es év kimondottan eseménydúsnak számított, mert az EU, az Oxfam⁴¹ és a szövetségi kormány is fontos lépéseket tett annak érdekében, hogy megszűnjön az IUU-halászat, illetve különböző gazdasági folyamatok elinduljanak.

A kormány 2014 áprilisában Puntfölddel, Jubafölddel és Galmuduggal egyezményt kötve térképezte fel azokat a lehetőségeket, jogi lépéseket, melyek elősegítik az IUU-halászat felszámolását. Ezzel kapcsolatban eldöntötték, hogy közös, állami engedélyezési sémát fognak kidolgozni azok számára, akik part menti vagy nyílt vízi halászatot kívánnak folytatni Szomáliában.

Rá egy hónappal, azaz májusban Szomália már csatlakozott is az Indiai-óceánra vonatkozó tonhalegyezményhez (IOTC⁴²), mely elsősorban információk közlésével, a megfelelő halgazdálkodás menedzselésével, kutatási eredményekkel, fejlesztések támogatásával, illetve a halászat gazdasági és szociális aspektusainak folyamatos figyelésével segíti az államokat.⁴³ Az egyezmény elfogadásával együtt Szomália immáron hivatalosan is azon területek közé tartozik, melyek a nemzetközi közösség egységes irányítása alatt vannak a tonhalhalászatot illetően. Mivel az IOTC magáévá tette külön a tonhalak megőrzéséről szóló intézkedéseket is,⁴⁴ úgy azt Szomália is ratifikálta.

2014 júniusában az EU is megjelent a színen: egy hároméves, összesen 5 millió eurós fejlesztési kezdeményezés keretében az Oxfam segítségével ismertette tervzetét Szomália halászati iparának a fellendítése érdekében.⁴⁵ A pénzügyi keret magában foglalja:

- a halászatért és a tengeri erőforrásokért létesülő minisztérium fejlesztését;
- a helyi intézményrendszer és technológia kifejlesztését;
- az előbb említett, egységes, központosított licencrendszer fejlesztését, illetve a rendszer használatának minél szélesebb körű népszerűsítését;
- a piaci információ fontosságát;
- a hal, a környezet épségére és egészségességére vonatkozó információk terjesztését;
- a kooperációt a magánszektor szereplőivel;
- az érdekképviseletet.

2014 júniusában Szomália kijelölte úgynevezett kizárólagos gazdasági zónáját is, mely törvényes alapot biztosít a helyi halgazdálkodás erősítésére, a külföldi halászat szankcionálására.

⁴⁰ Szomália stabilitása Európa érdeke is. <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/news-room/20130125STO05495/szom%C3%A1lia-stabilit%C3%A1sa-eur%C3%B3pa-%C3%A9rdeke-is> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

⁴¹ Nemzetközi szervezet, amely a szegénység ellen – többek között – ötletek, találmányok átadásával harcol. <https://www.oxfam.org/en/research/rebuilding-fishing-communities-and-fisheries> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 20.)

⁴² Indian Ocean Tuna Commission.

⁴³ Indian Ocean Tuna Commission – Functions and responsibilities. <http://www.iotc.org/about-iotc> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

⁴⁴ Western and Central Pacific Fisheries Commission: Conservation and Management. <https://www.wcpfc.int/conservation-and-management-measures> (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

⁴⁵ EU boosts the Somali fishing industry. http://eeas.europa.eu/delegations/somalia/press_corner/all_news/news/2014/20140610_en.htm (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

Mindezek összessége eredményezte, hogy már 2014 augusztusában megszülethetett Szomália halászati jogszabályi háttere.⁴⁶ Legfontosabb céljai közé a törvények és az előírások betartása és betartatása, az IUU-halászat felszámolása, illetve a halgazdálkodás megalapozása egy nagyobb mértékű élelembiztonság megteremtéséért. Mindehhez több lépésre, például a fenntarthatóság elérésére, illetve a helyi és a külföldi szervezetek együttműködésére van szükség, de továbbra is kiemelkedően fontos igény van a nemzetközi segítségnyújtásra.

ÖSSZEZGÉS

Írásom témáját több szemszögből megvizsgálva úgy gondolom, hogy a szomáliai halászat és a kalózkodás témaköre olyan komplexitással rendelkezik, hogy az igen nagy mértékben megnehezíti az objektív értéktételeket arra vonatkozóan, hogy milyen módon lehet megoldani ezt a biztonságpolitikai és gazdasági problémát.

Véleményem szerint hipotézisem korrekcióra szorul. Továbbra is kiállok álláspontom mellett, miszerint az egyoldalú katonai szerepvállalás káros hatással van az IUU-halászat mértékére, annak ellenére, hogy eredeti céljának nagyon is megfelel. Ugyanakkor egyetértek azzal is, hogy a nemzetközi szervezeteknek olyan értelemben több szerepet kell vállalniuk Szomáliában, hogy a kalózkodás felszámolása mellett adják meg a lehetőséget a halászokból lett kalózkodóknak, illetve a megélhetését éppen az IUU-halászat miatt elvesztítő lakosságnak arra, hogy ismét folytathassák eredeti tevékenységüket.

A legoptimálisabb megoldás az lehet, ha a Szomáli Szövetségi Kormány partnereket keres a nemzetközi közösség tagjai között, és egyezményes keretek között segítséget is kap. Ehhez természetesen szükség van a további stabilitásra is, hiszen ha nincsen végrehajtható hatalom, amely öröködni képes az elkezdődő folyamatok felett, úgy semmit nem ér a külföldi segítségnyújtás. Levonva a konklúziót, a probléma felszámolására leginkább egy egységes és stabil kiinduláspontra, vagyis egy megfelelően működő állami szervezetrendszerre van szükség – e nélkül sajnos maradéktalanul sem a kalózkodás, sem a szomáliai halászok kiszármányolása nem fog véget érni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

2016 Global Peace Index. Institute for Economics and Peace. http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GPI%202016%20Report_2.pdf

Adetunji, Jo: *Hijacked Saudi oil tanker Sirius Star on the move*. <https://www.theguardian.com/world/2009/jan/09/somalia-pirates-supertanker-ransom>

Ali, Ahmed: *Somalia: Who is protecting Somalia's fishermen?* <https://horseedmedia.net/2016/01/05/who-is-protecting-somalias-fishermen/>

Arky, Aaron S.: *Trading nets for guns the impact of illegal fishing on piracy in Somalia*. http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/5115/10Sep_Arky.pdf?sequence=1

Besenyő János – Kiss Álmos Péter: *Kelet-Afrika tengeri farkasai – a szomáliai kalózkodás fénykora*. http://www.afrikatanulmanyok.hu/application/essay/847_1.pdf

CTF 151: Counter-piracy. <https://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/>

⁴⁶ Fisheries Legislative Framework for Somalia. http://www.crc.uri.edu/download/SOM14_fishframwrk.pdf (Letöltés időpontja: 2016. 09. 30.)

- Csorna József zászlós: *EU NAVFOR Szomália*. In: Besenyő János: Magyar békefenntartók Afrikában. KNBSZ, Budapest, 2014. <http://docplayer.hu/873356-Besenyo-janos-magyar-bekefenntartok-afrikaban.html>
- EU boosts the Somali fishing industry. http://eeas.europa.eu/delegations/somalia/press_corner/all_news/news/2014/20140610_en.htm
- EU NAVFOR. <http://eunavfor.eu/mission/>
- EUNAVFOR warship FNS POHJANMAA assists released fishing vessel. <http://eunavfor.eu/eunavfor-warship-fns-pohjanmaa-assists-released-fishing-vessel/>
- Fisheries Legislative Framework for Somalia. http://www.crc.uri.edu/download/SOM14_fishframwrk.pdf
- Glaser, Sarah M.: *Securing Somali Fisheries*. One Earth Future Foundation. 2015. <http://securefisheries.org/sites/default/files/SecuringSomaliFisheries-FullReport.pdf>
- Guled, Abdi: *Somali pirates say \$4 million ransom paid for coal ship*. <http://www.reuters.com/article/us-somalia-piracy-china-idUSTRE5BQ0K420091227>
- Guled, Abdi – Sheikh, Abdi: *Somali pirates free oil tanker for record ransom*. <http://www.reuters.com/article/us-somalia-piracy-idUSTRE60H3WB20100118>
- Hatcher, Jessica: *Illegal overfishing and the return of Somalia's pirates*. <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/10/illegal-overfishing-return-somalia-pirates-15100611159994.html>
- Indian Ocean Tuna Commission – Functions and responsibilities. <http://www.iotc.org/about-iotc>
- International Maritime Organization. Piracy and armed robbery against ships in waters off the coast of Somalia. London, Sept 2011. <http://www.imo.org/en/OurWork/Security/PiracyArmedRobbery/Documents/1339.pdf>
- Kiss Álmos Péter – Besenyő János – Resperger István: *Országismertető – Szomália*. 2., bővített kiadás. A HVK Tudományos Kutatóhely és az MH Geoinformációs Szolgálat kiadványa, 2014, 122. <http://mek.oszk.hu/12900/12980/>
- Mohamed, Hamza: *The other side of Somalia's pirates*. <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/02/side-somalia-pirates-150225112818517.html>
- Mohamud, Hassan Sheikh: *How can we protect Somalia's fishing industry?* <https://www.weforum.org/agenda/2015/10/how-can-we-protect-somalias-fishing-industry/>
- Mudi, Maureen: *Kenya: Oil Tanker Hijacked By Pirates in April Now Released*. <http://allafrica.com/stories/201112030215.html>
- No Somali pirate hijacking in nearly a year, says UN. <https://www.theguardian.com/world/2013/may/03/somali-pirate-hijacking>
- Operation Ocean Shield Factsheet. <http://www.mc.nato.int/missions/operation-ocean-shield.aspx>
- Pirates Release Ukrainian Ship Seized Near Somalia. <http://www.rferl.org/content/article/1063280.htm>
- Rice, Xan: *Pirates anchor hijacked supertanker off Somalia coast*. <https://www.theguardian.com/world/2008/nov/18/somalia-oil>
- Sim, David: *Indian Ocean 2004 tsunami: Incredible then and now photos from December 26 disaster*. <http://www.ibtimes.co.uk/indian-ocean-2004-tsunami-incredible-then-now-photos-december-26-disaster-1479618>
- Smith, David: *Somali pirates hijacking fewer merchant ships*. <https://www.theguardian.com/world/2012/oct/23/somali-piracy-declines>
- Somali Fishermen Welcome Food and Water from Operation Atalanta's Italian Sailors. <http://eunavfor.eu/somali-fishermen-welcome-food-and-water-from-operation-atalantas-italian-sailors/>
- Somali pirates free Danish ship. <http://uk.reuters.com/article/uk-somalia-pirates-denmark-idUKL2248971620070822>

Steward, Catrina: *Somalia threatened by illegal fishermen after west chases away pirates*.
<https://www.theguardian.com/world/2015/oct/31/somalia-fishing-flotillas-pirates-comeback>

Szomália stabilitása Európa érdeke is. http://www.europarl.europa.eu/news/hu/news-room/20130125_STO05495/szom%C3%A1lia-stabilit%C3%A1sa-eur%C3%B3pa-%C3%A9rdeke-is

United Nations Convention on the Law of the Sea. Article 101. Definition of piracy. http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

Western and Central Pacific Fisheries Commission: Conservation and Management. <https://www.wcpfc.int/conservation-and-management-measures>

<http://eunavfor.eu/>

<http://eunavfor.eu/deployed-units/mpras/#news-tabs>

<http://eunavfor.eu/deployed-units/surface-vessels/>

<http://vmek.niif.hu/00100/00154/html/kresz/m1.htm>

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=B7-2009-0162&format=XML&language=HU>

http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48815.htm

<http://www.somaliaonline.com/community/topic/muunye-shifco/>

<https://www.oxfam.org/en/research/rebuilding-fishing-communities-and-fisheries>